

مطالعه پدیدارشناختی زمینه های اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان در آستانه ازدواج

چکیده

تحقیق حاضر باهدف مطالعه پدیدارشناختی زمینه های اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان در آستانه ازدواج طراحی و اجرا گردید. تحقیق حاضر ازجمله تحقیقات کیفی بود که به صورت میدانی اجرایی گردید. روش کیفی مورد استفاده در تحقیق حاضر از نوع پدیدارشناسی بود. مشارکت کنندگان در تحقیق حاضر شامل بانوان جوان در آستانه ازدواج شهر شیراز بودند. مشارکت کنندگان در این پژوهش با استفاده از نمونه گیری هدفمند و با رویکرد انتخاب نمونه گیری همگون و درعین حال با رعایت حداکثر تنوع نمونه گیری شدند. این مسئله تا رسیدن به اشباع نظری شکل گرفت. در نهایت تعداد ۱۵ مصاحبه در این خصوص انجام گردید. ابزار گردآوری اطلاعات در تحقیق حاضر مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها، از تحلیل موضوعی استفاده گردید. نتایج نشان داد که ۶ مضمون اصلی و ۴۴ مضمون فرعی وجود دارد. با توجه به نتایج تحقیق حاضر عوامل اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان در آستانه ازدواج در ۶ بخش شامل سبک زندگی، مدگرایی، مقبولیت اجتماعی، شغل، نقش ها و طبقه اجتماعی و تحصیلات مشخص گردید.

کلمات کلیدی: مدیریت بدن، مسائل اجتماعی، بانوان جوان، ازدواج.

A phenomenological study of social contexts affecting the body management of young women on the verge of marriage

Abstract

The current research was designed and implemented with the aim of phenomenological study of social contexts affecting the body management of young women on the verge of marriage. The present research was one of the qualitative researches that was carried out in the field. The qualitative method used in this research was phenomenological. The participants in the current research included young women on the verge of marriage in Shiraz. The participants in this research were selected using purposeful sampling and with the approach of selecting homogeneous sampling and at the same time observing the maximum diversity. This problem was formed until theoretical saturation was reached. Finally, ۱۵ interviews were conducted in this regard. The data collection tool in this research was a semi-structured interview. In order to analyze the data, thematic analysis was used. The results showed that there are ۶ main themes and ۴۴ sub-themes. According to the results of this research, the social factors affecting the body management of young women on the eve of marriage were identified in ۶ sections, including lifestyle, fashion, social acceptability, Job, roles and social class, and education.

Keywords: body management, social issues, young women, marriage.

جنسیت به عنوان یک حوزه پژوهشی در جامعه‌شناسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از آنجایی که زنان نیمی از نیروی انسانی را تشکیل می‌دهند و نقش مؤثری در توسعه هر جامعه ایفا می‌کنند (خواجه‌نوری و کوچانی، ۲۰۲۱: ۱۳۶). اهمیت مسائل جنسیتی سبب گردیده است تا مقوله‌ای از جمله مدیریت بدن به عنوان یک مسئله مهم در محیط‌های اجتماعی درک گردد (ریلی و همکاران، ۲۰۰۸: ۲۴). استفاده از بدن به عنوان کالا مفهومی است که بورديو در نظریات خود از آن بهره می‌جوید و با طرح مفهوم سلیقه / ذائقه معتقد است که ذائقه مصرف را جهت‌دهی می‌کند. بورديو معتقد است که گروه‌های خاص، به ویژه طبقات اجتماعی - اقتصادی از میان انواع کالاهای مصرفی، روش لباس پوشیدن، غذا خوردن و آرایش کردن و ... انتخاب‌های انجام می‌دهند تا سبک و روش زندگی خود را از سایرین متمایز کنند. بر این اساس افراد می‌کوشند تا بر اساس سرمایه فرهنگی خودبین خودشان با دیگران تمایز قائل شوند در نتیجه سرمایه فرهنگی سبب گرایش افراد به سبک‌های زندگی خاص می‌شود. منظور از مدیریت بدن، انجام تغییراتی در سبک روزمره زندگی، در عادات فردی و اجتماعی و ... می‌باشد. مورد اهمیت قرارداد بدن و توجه به آراستگی و زیبای ظاهری از جمله رفتارهای است که در جامعه برای تعامل بیشتر (ایجاد ارتباط مؤثرتر)، نمایش دادن خود و یا به دست آوردن محبوبیت در میان افراد (ایجاد مقبولیت جسمانی) رایج شده است (کیان پور، ۲۰۲۱: ۱۱۹).

لاغری یکی از مسائلی می‌باشد که سبب گردیده است تا مدیریت بدن بیش از پیش از سوی زنان دنبال گردد (عبدالحمینی و حقیقتیان، ۲۰۱۸: ۱۰). به نظر می‌رسد که به تدریج لاغری پیش‌نیاز بدن زیبا به شمار می‌رود و بدن لاغر بر بدن فربه و چاق رجحان می‌یابد. بسیاری از دختران برای رسیدن به احساس رضایت از بدن و تصور بدنی مثبت از خود، سعی در مدیریت بر بدن‌هایشان دارند، اما در این مسیر دچار عوارض جانبی فراوانی می‌شوند زیرا بیشتر اقدام‌ها بدون مشورت با پزشک است (خواجه‌نوری و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۴). سوالاگان (۲۰۱۶) نیز در پژوهش‌های خود مشخص نمود که پژوهش در حوزه مدیریت بدن می‌بایستی به صورت بومی و با توجه به شرایط فرهنگی هر کشور انجام گردد. مدیریت بدن همواره از سوی بانوان به صورت جدی‌تری دنبال می‌شده است (رینالدی و همکاران، ۲۰۱۶: ۱۲). گروه‌های مختلفی از بانوان جوان درگیر مدیریت بدن می‌باشند و این مسئله را به عنوان یک بحث مهم در سبک زندگی خود مدنظر قرار داده‌اند (مارکولا و همکاران، ۲۰۰۸، ۳؛ کوان، ۲۰۱۰: ۱۴۵؛ ویگینز، ۲۰۰۸، ۲۵).

اصغرپور و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای تحت عنوان "بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن دختران نوجوان شهرستان مشهد" پرداخته‌اند. نتایج تحقیقات حکایت از میزان بالای توجه دختران به بدن خود دارد. بین

متغیرهای اعمال مدیریت بدن و متغیرهای دین‌داری، سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، پایگاه اجتماعی و اقتصادی، هویت فردی، تأثیرگذاری دوستان صمیمی، مصرف‌گرایی، استفاده از رسانه‌ها و جلب توجه جنس مخالف رابطه وجود دارد. براساس رگرسیون چندگانه، چهار متغیر دین‌داری، جلب توجه جنس مخالف، مصرف‌گرایی و استفاده از رسانه‌ها که به ترتیب وارد معادله شدند در مجموع ۴/۴۰ درصد از واریانس متغیر مدیریت بدن را تبیین کردند. همچنین، پژوهش‌های خواجه‌نوری و همکاران (۱۳۹۰)، مارکولا (۲۰۰۷)، دیگیاسومو و همکاران (۲۰۱۸)، مالسون و همکاران (۲۰۰۹) و اسمیت و هولم (۲۰۱۰) نشان‌دهنده آن است که اعمال مدیریتی و اصلاحی در مورد بدن در میان طبقات پایین بیشتر از طبقات متوسط رخ می‌دهد. این وضعیت نشان از این واقعیت دارد که بدن پدیده‌ای اجتماعی-فرهنگی و تاریخی است (مالسون و همکاران، ۲۰۰۹: ۳۳۲). طبقات پایین جامعه به واسطه وجود مشکلات مالی در برخی گروه‌ها در تلاش هستند تا با مدیریت بدن برخی کاستی‌های ماهیتی موجود در این طبقه را کمرنگ‌تر نمایند (قاضی و همکاران، ۲۰۲۱: ۳۲۶). همچنین طبقات پایین اجتماعی به واسطه مدیرین بدن در جستجو بهبود هویت فردی و حضور اجتماعی مطلوب‌تر می‌باشند (لین و راوال، ۲۰۲۰: ۹۸).

مدیریت بدن در میان بانوان جوان از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. به‌عنوان مثال از مسائل مهم در حوزه جامعه‌شناسی مورد توجه پژوهشگران مختلفی قرار گرفته است. گروه‌های مختلفی از بانوان جوان درگیر مدیریت بدن می‌باشند و این مسئله را به‌عنوان یک بحث مهم در سبک زندگی خود مدنظر قرار داده‌اند (مارکولا و همکاران، ۲۰۰۸، ۳، کوان، ۲۰۱۰، ۱۴۵؛ ویگینز، ۲۰۰۸، ۲۵). سوالاگانت (۲۰۱۶) نیز در پژوهش‌های خود مشخص نمود که پژوهش در حوزه مدیریت بدن ضروری می‌باشد. عبدالحسینی و حقیقتیان (۲۰۱۸) نیز مشخص نمودند که توجه به مدیریت بدن به‌عنوان یک مسئله امروزه در میان گروه‌های مختلفی از جمله بانوان جوان کاملاً مشهود می‌باشد. به‌صورت کلی می‌تواند اعلام داشت که مدیریت بدن به‌عنوان یک مسئله مهم و غیرقابل‌انکار در میان برخی گروه‌ها به‌ویژه در میان بانوان جوان به‌صورت جدی دنبال گردیده است. کنترل و دستکاری بدن با منظور دستیابی به مهارت‌های بدنی و فنی لازم جهت ارتباط مؤثر، افزایش ضریب نفوذ کلامی و افزایش اثرگذاری از طریق زبان بدن و... شیوه‌ای است که امروزه در جامعه ایران بسط و گسترش یافته است. اگرچه تحقیقاتی در حوزه مدیریت بدن انجام شده است اما این مسئله لازم به ذکر است که فرایندهای زمانی سبب می‌گردد تا ماهیت مسائل اجتماعی درگیر در خصوص مدیریت بدن بانوان جوان از اهمیت بیشتری برخوردار شود. به‌صورتی که نیاز است تا با مطالعات عینی شرایطی جهت بهبود و ایدئال‌سازی مدیریت بدن بانوان جوان در کشور ایران و به‌خصوص شهر شیراز درک گردد. ابهام در مسیر شناسایی بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان سبب گردیده است تا امروزه نتوان از تکنیک‌های علمی سعی در شناسایی عوامل اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان

جوان داشت. این مسئله منجر به خلأ تحقیقاتی که روند بهبود مدیریت بدن با توجه به الگوها و هنجارهای موجود را تحت شعاع قرار داده است. از طرفی نبود مطالعات جامع در این خصوص سبب گردیده است تا دغدغه کافی و لازم در جهت توجه به مسائل مربوط به مدیریت بدن در میان بانوان جوان شکل نگیرد. این مسئله سبب گردیده است تا تحقیق حاضر سعی در پاسخ به این سؤال داشته باشد که زمینه های اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان در آستانه ازدواج چه می باشد؟

روش شناسی

تحقیق حاضر از جمله تحقیقات کیفی بود که به صورت میدانی اجرایی گردید. روش کیفی مورد استفاده در تحقیق حاضر از نوع پدیدارشناسی است. پدیدارشناسی به بررسی تجربیات واقعی افراد می پردازد و اعتقاد بر این است که در این تجربیات جوهره هایی وجود دارند که قابل فهم و بررسی هستند. مشارکت کنندگان در تحقیق حاضر شامل بانوان جوان شهر شیراز بودند. مشارکت کنندگان در این پژوهش با استفاده از نمونه گیری هدفمند و با رویکرد انتخاب نمونه گیری همگون و درعین حال با رعایت حداکثر تنوع نمونه گیری شدند. این مسئله تا رسیدن به اشباع نظری شکل گرفت. در نهایت تعداد ۱۵ مصاحبه در این خصوص انجام گردید.

ابزار گردآوری اطلاعات در تحقیق حاضر مصاحبه نیمه ساختاریافته است. مصاحبه نیمه ساختاریافته یکی از معمول ترین انواع مصاحبه است که در تحقیقات کیفی مورد استفاده قرار می گیرد. این مصاحبه بین دو حد نهایی ساختاریافته و بدون ساختار قرار می گیرد که گاهی به آن مصاحبه عمیق هم می گویند که در آن از تمام پاسخگوها سؤال های مشابهی پرسیده می شود، اما آن ها آزادند که پاسخ خود را به هر طریقی که مایل اند ارائه دهند. در این مورد مسئولیت رمزگشایی پاسخ ها و طبقه بندی آن ها بر عهده پژوهشگر است. در پژوهش حاضر جهت بررسی روایی از قابلیت باورپذیری (اعتبار)، انتقال پذیری و تأیید پذیری استفاده گردید. بدین منظور محقق به منظور بررسی قابلیت باورپذیری از تأیید فرایند پژوهش توسط هشت متخصص و همچنین استفاده از دو کدگذار جهت کدگذاری چند نمونه مصاحبه برای کسب اطمینان از یکسانی دیدگاه کدگذاران استفاده گردید. همچنین به منظور بررسی انتقال پذیری از نظرات سه متخصص که در پژوهش مشارکت نداشتند در مورد یافته های پژوهش مورد مشورت قرار گرفتند. همچنین برای بررسی قابلیت تأیید پذیری از ثبت و ضبط تمامی مصاحبه ها و بررسی آنان در زمان های مورد نیاز استفاده گردید. به منظور بررسی پایایی، از کمیته های تخصصی استفاده گردید. بدین صورت که از اعضای این کمیته تخصصی برای کدگذاری موازی برخی مصاحبه ها و همچنین ارزیابی و برنامه های مربوط به مصاحبه ها استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده های کیفی، از تحلیل موضوعی استفاده گردید که از

کارآمدترین روش‌های تحلیل داده‌های کیفی به‌ویژه در پژوهش‌های پدیدارشناختی است. در طی انجام این تحلیل، مضمون‌های فرعی اصلی در خصوص اهداف تحقیق شناسایی شد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی مربوط به مشارکت‌کنندگان تحقیق حاضر در جدول ۱ به نمایش گذاشته شده است.

جدول ۱: ویژگی مشارکت‌کنندگان

ویژگی‌های جمعیت	گروه‌ها	فراوانی	درصد
شناختی	کارشناسی و بالاتر	۷	۴۶/۷
سطح تحصیلات	کاردانی و کارشناسی	۵	۳۳/۳
	دیپلم و پایین‌تر	۳	۲۰/۰
رده سنی	زیر ۲۰ سال	۲	۱۳/۳
	۲۰-۳۰ سال	۶	۴۰/۰
	بالای ۳۰ سال	۷	۴۶/۷

همچنین از میان نمونه‌های پژوهش افراد دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر با ۴۶/۷٪ بیشترین تعداد را دارا می‌باشند. نتایج توصیفی نشان داد که افراد بارده سنی بالای ۳۰ سال با ۴۶/۷ درصد بیشترین فراوانی را دارا بودند.

طی این پژوهش ۶ مضمون اصلی و ۴۴ مضمون فرعی استخراج گردید. در ادامه به ارائه توضیحاتی در این خصوص اقدام گردید.

مضمون اصلی اول: تحصیلات

تحصیلات نقش مهمی در نگرش، رفتارها و سبک زندگی افراد دارد. این مسئله می‌تواند تعیین‌کننده در خصوص مدیریت بدن بانوان جوان گردد. در این تحقیق ۶ مضمون فرعی شامل وضعیت سطح تحصیلات، وضعیت رشته تحصیلی، کیفیت دانشگاه محل تحصیل، وضعیت تحصیلاتی اعضای خانواده، وضعیت تحصیلاتی دوستان و وضعیت تعاملات دانشگاهی فرد مشخص گردیدند.

مشارکت‌کننده شماره ۴: "جو تحصیلی و گروهی که توی آن قرار داشتم خیلی روی من تأثیرگذار داشت. این جو می‌تواند نقش مهمی در تصمیم‌گیری شما در خصوص خودتان شود. به نظرم جو و گروه تحصیلی که در آن

قرار دارم یک شاخص و عامل مهم در مدیریت بدن بانوان جوان می باشد. شما دقت کنید که در دانشگاه ها به طبع افراد تغییراتی را انجام می دهند. لذا این مسئله بر شاخص مدیریت زبان بدن هم تأثیرگذار باشد. به نظرم تحصیلات و محیط تحصیلی فرد به صورت جدی می تواند نقش مهم و اساسی بر شرایط فرد در خصوص مدیریت زبان بدن داشته باشد. "

مضمون اصلی دوم: نقش ها و طبقه اجتماعی

نقش ها و طبقه اجتماعی می تواند تأثیرگذار بر رفتارهای بانوان جوان در خصوص مدیریت بدن خود باشند. این مسئله نشان می دهد که نقش ها و طبقه اجتماعی به عنوان یک عامل مهم در این حوزه می تواند نقش داشته باشد. در این تحقیق ۸ مضمون فرعی شامل جایگاه اجتماعی فرد، محبوبیت اجتماعی فرد، وضعیت تعاملات اجتماعی فرد، شناخت فرد از طبقه اجتماعی خود، اهداف و ارزش های موجود در طبقه اجتماعی فرد، وضعیت پایگاه اجتماعی-اقتصادی فرد، رقابت پذیری فرد با محیط و طبقه اجتماعی خود و پذیرش عمومی فرد در گروه های اجتماعی مشخص گردیدند.

مشارکت کننده شماره ۵: "همه ما به طبع در گروه های اجتماعی حضور داریم و هر فردی بر حسب شرایط و ویژگی های خود در یک گروه هایی مشغول به فعالیت می باشد. این گروه ها و شرایط آن می تواند تأثیرگذار بر مسائل اجتماعی افراد باشد و نگرش و رفتارهای آنان را تحت شعاع قرار دهد. من خودم در گروه های مختلف اجتماعی حضور داشته ام که آن گروه سبب گردیده است تا من توجه بیشتری به مدیریت بدن داشته باشم. به عبارتی در مورد خودم این مسئله را بگم که طبقه و نقش اجتماعی توانسته است تا من مدیریت زبان بدن را به صورت مناسب و مطلوب تری پیاده سازی کنم. به نظرم طبقه اجتماعی می تواند مسیری در بانوان جوان در جهت ایجاد و پیاده سازی مدیریت بدن داشته باشد. "

مضمون اصلی سوم: شغل

در این تحقیق ۷ مضمون فرعی شامل ماهیت شغل فرد، امنیت شغلی فرد، تعاملات اجتماعی فرد در محیط شغلی، میزان فعالیت های مشارکتی فرد در محیط شغلی، استرس ناشی از شغل، جایگاه شغلی فرد و وجود ارزش های اجتماعی در محیط شغلی مشخص گردیدند.

مشارکت کننده شماره ۴: "شغل و محیط پیرامون آن یکی از مسائل مهم و تأثیرگذار بر هر فردی می باشد. بر خود من محیط شغلی بسیار تأثیرگذار بود و به عنوان مثال مدیریت بدن در من به واسطه حضور در محیط شغلی شکل گرفت. به نظرم من محیط شغلی چون همیشه باهاش در ارتباط هستیم و به نوعی در کنار محیط زندگی؛ بیشتر از هر زمانی در محیط شغلی می باشیم می تواند سبب تأثیرگذاری بر نحوه رفتار و عملکرد فرد در خصوص مدیریت بدن باشد. شما دقت کنید یک فرد بیشتر از اینکه در محیط زندگی خود باشد؛ در محیط شغلی حضور دارد. حال

این محیط شغلی می‌تواند سبب ایجاد خیلی رفتار در وی شود. جایگاه فرد در شغل و اون ارزش‌هایی که در شغل وجود دارد می‌تواند در این خصوص تأثیرات جدی را برجای گذارد."

مضمون اصلی چهارم: مقبولیت اجتماعی

مقبولیت اجتماعی می‌تواند سبب ایجاد نقش‌های فردی و گروهی در جوامع گردد. همچنین مقبولیت اجتماعی رفتارها و نگرش‌های بانوان جوان در خصوص مدیریت بدن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این تحقیق ۷ مضمون فرعی شامل احترام اجتماعی فرد، اعتبار فرد در اجتماع، ارزش آفرین بودن در جامعه، هویت اجتماعی فرد، پذیرش پیشنهادها فرد در اجتماع، میزان نفوذ فرد بر محیط اجتماعی خود و وضعیت پذیرش در گروه‌های همسالان مشخص گردیدند.

مشارکت‌کننده شماره ۱۳: "مقبولیت اجتماعی می‌تواند مثل یک شمشیر دو لبه عمل نماید و حضورش یک فوایدی را ایجاد کند و نبودش هم منجر به ایجاد خلأ شود؛ اما همین مقبولیت اجتماعی و برخی مسائل مربوط به آن از جمله نفوذ و قدرت فرد در گروه‌های اجتماعی و پذیرش فرد توسط دیگران می‌تواند تأثیرگذار باشد بر نحوه رفتار و عملکرد فرد در خصوص مدیریت بدن. به نظرم مقبولیت اجتماعی می‌تواند نقش مهمی در این خصوص داشته باشد."

مضمون اصلی پنجم: مدگرایی

مدگرایی یکی از شاخص‌های مهم اجتماعی در جهت ایجاد مدیریت بدن در میان بانوان جوان می‌باشد. در این تحقیق ۵ مضمون فرعی شامل همگام بودن فرد با جامعه، تطابق پوشش فرد با هنجارهای جامعه، میزان مدگرایی گروه‌های اجتماعی پیرامون فرد، وضعیت فرهنگ مدیریت مدگرایی در فرد و وضعیت تابعیت از مد در ابعاد پوششی و آرایشی مشخص گردیدند.

مشارکت‌کننده شماره ۲: "امروزه مدگرایی یک عامل بدون شک مهم و کلیدی در مدیریت بدن بانوان جوان است. من خودم زمانی به مدیریت بدن ام بیش از اندازه توجه داشتم که دیدم این مساله به عنوان یک مد در جامعه مشخص شده است و من نیز چون مدگرا بودم؛ به طور حتم به مدیریت بدن کشانده می‌شدم که این مساله نیز رخ دادند."

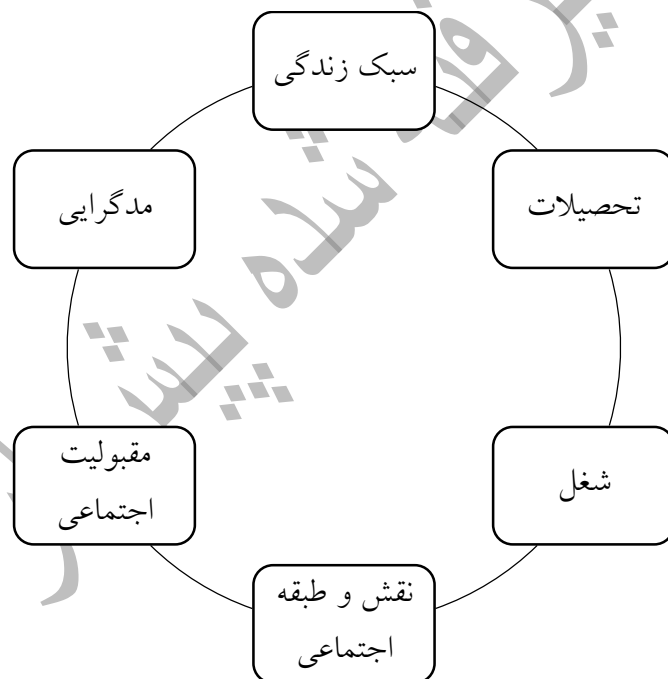
مضمون اصلی ششم: سبک زندگی

سبک زندگی می‌تواند عاملی مهم و کلیدی در جهت شکل‌گیری مدیریت بدن در میان بانوان جوان باشد. در این تحقیق ۱۱ مضمون فرعی شامل اجتماعی بودن فرد در محیط زندگی، کیفیت انجام فعالیت‌های اجتماعی روزمره فرد در زندگی، کیفیت حضور در مکان‌ها و گروه‌های اجتماعی فرد، وضعیت سلامت اجتماعی فرد، پیگیری مسائل رسانه‌ای و مجازی از سوی فرد، وضعیت حمایت اجتماعی خانواده از فرد، وضعیت فشار اجتماعی موجود

بر فرد، وضعیت رفتار اجتماعی مطلوب در فرد، باورهای دینی محیط پیرامون اجتماعی فرد، میزان فعالیت‌های مجازی فرد و نحوه گذراندن اوقات فراغت مشخص گردیدند.

مشارکت‌کننده شماره ۱۰: "شما دقت کنید مدیریت بدن در میان افراد ناشی از سبک زندگی آنان است. اگرچه عوامل مختلفی می‌تواند تأثیرگذار باشد اما مدیریت بدن تا حد زیادی ناشی از سبک زندگی می‌باشد. بیایم کمی واقع‌بین باشیم؛ بانوانی که مدیریت بدن برایشان مهم می‌باشد از جمله خود من؛ سبک‌های زندگی شبیه به یکدیگر داریم".

نتایج نشان داد که ۶ مضمون اصلی و ۴۴ مضمون فرعی وجود دارد. با توجه به نتایج تحقیق حاضر عوامل اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان در ۶ بخش شامل سبک زندگی، مدگرایی، مقبولیت اجتماعی، شغل، نقش‌ها و طبقه اجتماعی و تحصیلات مشخص گردید. شکل شماره ۱ عوامل اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان را نشان می‌دهد.

شکل ۱. عوامل اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان

بحث و نتیجه‌گیری

جذابیت جسمانی از جمله موضوعاتی است که در دوران مدرن استانداردهای جدیدی پیدا کرده و از عوامل شکل‌دهنده‌ی روابط افراد محسوب می‌شود، به طوری که مدیریت بدن در دوران مدرن اهمیت بیشتری پیدا کرده

است و رفتارهای گوناگون بهداشتی نظیر بدنسازی، رژیم‌های غذایی، تجهیزات ورزشی و آرایشی مختلف در دوره جدید با تحولات جهانی شدن به مسئله بدن توجه بسیاری شده است که عواملی از جمله: پیشرفت برای مراقبت از بدن پدیدار شده است. جای تردید نیست که در اکثر جوامع بانوان جوان در مقایسه با مردان نسبت به وضعیت زیبایی و ظاهر خود و آنچه به چشم می‌آید دقت نظر بیشتری داشته و حساسیت و توجه بیشتری نشان می‌دهند. این توجه وافر ایشان را و می‌دارد تا رفتارهایی گاه افراطی را به منظور مطابقت دادن ویژگی‌های بدن خود با الگوهای فرهنگی زیبایی چهره و اندام که در رسانه‌های جمعی و عوامل تبلیغاتی صنعت زیبایی تبلیغ می‌شود، اتخاذ کنند که بعضاً تبعات سوئی به بار می‌آورد. تصویری که بانوان جوان از خود در ذهن دارند تا چه حد بر احساس رضایتمندی بانوان جوان از خویش و نهایتاً بر سلامت روانی و جسمانی بانوان جوان و بر نحوه درک و ارتباطشان با بدن‌هایشان تأثیری گذارد. این مسئله سبب گردیده است تا تحقیق حاضر باهدف واکاوی پدیدارشناختی عوامل اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان طراحی و اجرا گردد.

نتایج نشان داد که ۶ مضمون اصلی و ۴۴ مضمون فرعی وجود دارد. با توجه به نتایج تحقیق حاضر عوامل اجتماعی مؤثر بر مدیریت بدن بانوان جوان در ۶ بخش شامل سبک زندگی، مدگرایی، مقبولیت اجتماعی، شغل، نقش‌ها و طبقه اجتماعی و تحصیلات مشخص گردید. مارکولا (۲۰۰۷)، دیگیاسومو و همکاران (۲۰۱۸) و مالسون و همکاران (۲۰۰۹) اشاره داشتند که مدیریت بدن به صورت تخصصی و منطقه‌ای می‌بایستی مورد پژوهش قرار گیرد. اصغرپور و همکاران (۱۳۹۲) نیز مشخص نمودند که بین متغیرهای اعمال مدیریت بدن و متغیرهای دین‌داری، سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، پایگاه اجتماعی و اقتصادی، هویت فردی، تأثیرگذاری دوستان صمیمی، مصرف‌گرایی، استفاده از رسانه‌ها و جلب توجه جنس مخالف رابطه وجود دارد. به نظر می‌رسد عوامل مختلفی از جمله سبک زندگی، مدگرایی، مقبولیت اجتماعی، مسائل شغلی، نقش‌ها و طبقه اجتماعی و مسائل تحصیلی به واسطه ایجاد و ساختن محیط اجتماعی افراد می‌تواند سبب تأثیرگذاری بر رفتارها و نگرش‌های افراد از جمله مدیریت بدن در میان بانوان جوان گردد. بدون شک توجه به عوامل سبک زندگی، مدگرایی، مقبولیت اجتماعی، مسائل شغلی، نقش‌ها و طبقه اجتماعی و مسائل تحصیلی به واسطه بسترسازی اجتماعی در میان بانوان جوان می‌تواند موجب ایجاد رویه‌های جدی در جهت تصمیم‌گیری بانوان جوان جهت حضور در خصوص مدیریت بدن بانوان جوان گردد.

با توجه به نتایج تحقیق حاضر مبنی بر اهمیت عامل سبک زندگی پیشنهاد می‌گردد تا با ایجاد کارگروه‌های فرهنگی؛ روند شکل‌گیری و تغییرات در خصوص مدیریت بدن در میان بانوان جوان رصد و جریان‌های ارزشی موجود در این خصوص مدنظر قرار گیرد. همچنین با توجه به نتایج تحقیق حاضر مبنی بر اهمیت عامل نقش‌ها و طبقه اجتماعی پیشنهاد می‌گردد تا با ایجاد روندهای آموزشی و فرهنگی از جمله برگزاری دوره‌های فرهنگی،

محتوای آموزشی سبب جریان سازی در خصوص مدیریت بدن بانوان جوان داشت. اگرچه مدیریت بدن و تغییر در چگونگی اعمال آن امری سخت و دشوار می‌باشد اما با ایجاد دغدغه در این خصوص و توجه به شواهد علمی موجود می‌تواند تا حدی پیچیدگی موجود در این حوزه را کاهش داد و محیط‌های اجتماعی مطلوب در جهت اعمال مطلوب آن را فراهم نمود.

منابع

- اصغری‌پور، احمدرضا؛ ناصری، زهرا؛ حسنی، غلامرضا. (۱۳۹۲). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر اعمال مدیریت بدن دختران مطالعه موردی دختران نوجوان شهرستان مشهد، همایش تحولات سبک زندگی در ایران، ۱۰-۱.
- خواجه‌نوری، بیژن؛ روحانی، علی؛ هاشمی، سمیه. (۱۳۹۰). سبک زندگی و مدیریت بدن. فصلنامه علمی پژوهشی زنان، ۲ (۴)، ۴۸-۲۱.
- Abdolhosseini, A., & Haghghatian, M. (۲۰۱۸). **A Study of Social Factors Affecting the Body Management (Case Study: Adolescents and Youths of Isfahan City)**. Sociological Studies of Youth, ۹(۲۹), ۹-۲۶.
- Di Giacomo, D., De Liso, G., & Ranieri, J. (۲۰۱۸). **Self-body-management and thinness in youth: survey study on Italian girls**. Health and quality of life outcomes, ۱۶(۱), ۱-۷.
- Finn, M., & Dell, P. (۱۹۹۹). **Practices of body management: Transgenderism and embodiment**. Journal of Community & Applied Social Psychology, ۹(۶), ۴۶۳-۴۷۶.
- Ghazi, B., Gholizadeh, A., Rashidpoor, A., & Kavosy, E. (۲۰۲۱). **A model for body management with an appearance in woman**. Journal of Iranian Social Development Studies, ۱۳(۴۹), ۳۲۵-۳۴۴.
- Kianpour, M. (۲۰۲۱). **Body management as a resource culture to achieve the good life (the keto diet in Iran)**. Culture & Psychology, ۲۷(۱), ۱۱۸-۱۳۰.

- Khaje Noori, B., & Kuchani, M. (۲۰۲۱). **Gender Comparison, the Impact of Cultural Capital on Body Management.** Quarterly Journal of Women and Society, ۱۲(۴۷), ۱۳۵-۱۴۶.
- Kwan, S. (۲۰۱۰). **Navigating public spaces: Gender, race, and body privilege in everyday life.** Feminist formations, ۱۴۴-۱۶۶.
- Lin, K. L., & Raval, V. V. (۲۰۲۰). **Understanding body image and appearance management behaviors among adult women in South Korea within a sociocultural context: A review.** International Perspectives in Psychology, ۹(۲), ۹۶-۱۲۲.
- Malson, H., Riley, S., & Markula, P. (۲۰۰۹). **Beyond psychopathology: Interrogating (dis) orders of body weight and body management.** J Community Appl Soc Psychol, ۱۹(۵), ۳۳۱-۳۵.
- Markula, P., Burns, M., & Riley, S. (۲۰۰۸). **Introducing critical bodies: Representations, identities and practices of weight and body management.** In Critical bodies (pp. ۱-۲۲). Palgrave Macmillan, London.
- Markula, P. (۲۰۰۷). **Section III Meanings of Body Management Practices: Women's Experiences.** Critical Bodies: Representations, Identities and Practices of Weight and Body Management, ۱۳۵.
- Riley, S., Burns, M., & Frith, H. (۲۰۰۸). **Critical bodies: Representations, identities and practices of weight and body management.** S. Wiggins, & P. Markula (Eds.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Rinaldi, J., Rice, C., LaMarre, A., Pendleton Jiménez, K., Harrison, E., Friedman, M. & Tidgwell, T. (۲۰۱۶). **Through thick and thin: Storying queer women's experiences of idealised body images and expected body management practices.** The British Psychological Society.
- Smith, L. H., & Holm, L. (۲۰۱۰). **Social class and body management.** A qualitative exploration of differences in perceptions and practices related to health and personal body weight. Appetite, ۵۵(۲), ۳۱۱-۳۱۸.
- Thualagant, N. (۲۰۱۶). **Body management and the quest for performative health.** Social Theory & Health, ۱۴(۲), ۱۸۹-۲۰۶.

- Wiggins, S. (۲۰۰۸). **Section I: Representations and Constructions of Body Weight and Body Management. Critical Bodies.** Representations, Identities and Practices of Weight and Body Management, ۲۳-۲۶.

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار